

РЕШЕНИЕ

№ 1272

гр. Русе, 17.10.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – РУСЕ, XI ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на пети октомври през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Т. Г. Казасова

при участието на секретаря Станка Ст. И.а
като разгледа докладваното от Т. Г. Казасова Гражданско дело №
20224520102937 по описа за 2022 година

Т. Х. С. заявява, че на 11.02.2021г. сключила с „Креди Йес“ ЕООД Договор за паричен заем №176981 със следните параметри: 800 лева – главница; 48.574% - ГПР; 3.33% - месечен лихвен процент; срок на погасяване - 10 месеца; 95.37 лева – месечна погасителна вноска.

Ищцата приела да заплати неустойка в размер на 686.29 лева при неизпълнение на поето задължение да обезпечи кредитора чрез поръчителство на две физически лица или безусловна банкова гаранция, като с включената неустойка месечната вноска възлизала на 164 лева.

Излага доводи относно недействителността на договора за заем. Приема, че същият е сключен в нарушение на няколко от хипотезите на чл.22 ЗПК.

Контрактът не бил съставен по начин, който е ясен за потребителя. Ответникът не й предоставил Общите условия, съставляващи част от цялото споразумение между страните. В тази връзка сочи, че договорът съдържа множество препратки към ОУ и след като не била запозната с тях, съдържанието му се явявало неясно и не би могла да разбере какви са параметрите му.

Поддържа, че погасителния план не отговаря на изискванията на ЗПК. Според него потребителят следвало да заплати общо 1640 лева при чиста стойност на кредита 800 лева, а не визираната в Договора – 953.71 лева.

Намира за некоректен начина, по който е регламентиран ГПР – 48.574%, тъй като кредиторът не посочил методика на определянето му.

Твърди, че според константната практика на ВКС, клаузата регламентираща договорна лихва в размер на 3.33% на месец или 39.96% годишна възнаградителна лихва е

нищожна поради противоречие с добрите нрави, тъй като надвишава двукратния размер на законната лихва при обезпечени кредити.

Счита, че неустоечната клауза, според която се дължи 686.29 лева при неизпълнение на задължение за предоставяне на обезпечение е недействителна. Пояснява, че сумата на практика представлява скрита лихва и следва да бъде включена в ГПР, който би надхвърлил допустимия петкратен размер на законната лихва – таванът, до който би могъл да стигне ГПР според ЗПК.

По изложените съображения моли съда да постанови решение, с което да прогласи недействителността на Договор за паричен заем №176981, сключен на 11.02.2021г. между „Креди Йес“ ООД и Т. Х. С., поради противоречието му с разпоредбите на ЗПК, ЗЗП и ЗЗД, а в условията на евентуалност да прогласи нищожността на следните клаузи от Договора: чл.3, т.7 уреждащ месечен лихвен процент в размера на 3.33%, равняващ се на годишен лихвен процент 39.96%; чл.6 и чл.8, предвиждащ обезпечения на кредита и сума, дължима като неустойка при непредоставянето им и чл.7, ал.2, според който при обявяване предсрочна изискуемост кредитополучателя дължи и непогасената част от неустойката.

Претендира направените по делото разноски.

В срока по чл.131 от ГПК ответникът „Креди Йес“ ООД е депозирал отговор на исковата молба, в който излага доводи, досежно неоснователността на ищцовите претенции.

Заявява, че на 10.02.2021г. Т. С. депозирала молба за заем, входирана под №168825 с искане „Креди Йес“ ООД, в качеството на небанкова финансова институция, да й отпусне паричен заем в размер на 3000 лева, които да бъдат възстановени в срок от 18 месеца. Твърди се, че в подаденото искане, ищцата декларирайки е предложила на „Креди Йес“ ООД да обезпечи заема с гарант и ценна книга. След преговори и оценка на искането, въз основа посочените в него параметри, дружеството одобрило молбата и отпуснало на ищцата кредит, но в размер на 800 лева. Страните постигнали съгласие заемът да бъде обезпечен с поне две от визираните в чл.6 от Договора обезпечения и уговорили санкция под формата на неустойка в размер на 686.29 лева. Неразделна част от контракта съставлявал погасителен план, в който подробно били описани падежните дати и размера на дължимите погасителни вноски в зависимост от предоставените обезпечения, уговорени в чл.6 и чл.8 от контракта. Кредиторът запознал потребителя с общите условия, в подкрепа на което представя същите в препис, от който е видно, че всяка страница носи подпис в графа „заемател“.

Твърди се, че Т. С. не изпълнила задължението си да предостави надлежно обезпечение, заради което в погасителните вноски била включена и уговорената в чл.8 неустойка, с което общия размер на дълга възлизал на 1640 лева.

Ищцата заплатила шест погасителни вноски, всяка в размер на 164 лева и на 09.09.2021г. заплатила 582.71 лева, с което предсрочно погасила дълга.

Ответникът счита, че процесният договор за паричен заем е изцяло валиден, сключен с прякото влияние на потребителя, в свободата на договарянето между страните, отговарящ на всички законови изисквания.

Излага правни доводи относно приложение разпоредбите на чл.10, чл.11,чл.19 ЗПК, които ищецът твърди, че са нарушени с отделни клаузи от процесния договор.

Моли съда да отхвърли претенцията като неоснователна.

Съобразявайки становищата на страните, събраните по делото доказателства по вътрешно убеждение и приложимия закон, съдът прие за установено от фактическа страна, следното:

На 10.02.2021г. Т. Х. С. депозирала молба за заем, входирана под №168825 с искане да ѝ бъде отпуснат кредит в размер 3000 лева за битови нужди. Във формуляра фигурира: „Декларация на клиента: Ще обезпеча договора за заем с:“, като са посочени шест вида обезпечение. Ищцата е отбелязала т.1 – гарант и т.6 – ценна книга.

В т.4 на Стандартен европейски формуляр за предоставяне информация за потребителските кредити, подписан на същата дата, са посочени свързани с договора разходи, между които и неустойка в размер на 686.29 лева (т.4.4.).

Един ден по-късно между Т. С. и „Креди Йес“ ЕООД е сключен Договор за паричен заем №176981 със следните параметри: 800 лева – главница; 48.574% - ГПР; 3.33% - месечен лихвен процент; срок на погасяване - 10 месеца; 95.37 лева – месечна погасителна вноска; сума за възстановяване – 953.71 лева. Съобразно разпоредбата на чл.8 от контракта, ищцата приела да заплати неустойка в размер на 686.29 лева. В погасителния план към договора е посочен размерът на месечните вноски в два варианта: без неустойка по чл.8 и с неустойка по чл.8.

Приложени са Общи условия в сила от 22.01.2020г., подписани от кредитополучателя.

Установената фактическа обстановка налага следните правни изводи:

Предвид изложените в исковата молба обстоятелства и формулиран петитум, съдът приема, че е сезиран с претенция за прогласяване недействителността на Договор за паричен заем №176981, сключен на 11.02.2021г., а в условията на евентуалност прогласяване нищожността на отделни негови клаузи.

Изхождайки от предмета на Договора и страните по него – физическо лице, което при сключване на контракта действа извън рамките на своята професионална компетентност и финансова институция по смисъла на чл.3, ал.1 ЗКИ, предоставяща кредити в рамките на своята търговска дейност, съдът приема, че процесния договор има характеристиките на договор за потребителски кредит, чиято правна уредба се съдържа в действащия ЗПК, в който законодателят предявява строги изисквания за формата и съдържанието на договора за потребителски кредит, уредени в глава трета, чл.10 и чл.11.

СЕС многократно е подчертавал, че националният съд е длъжен служебно да преценява неравноправния характер на договорните клаузи, попадащи в обхвата на Директива 93/13 и по този начин да компенсира неравнопоставеността между потребителя и доставчика, като аргументи в този смисъл са изложени в редица решения.

По отношение договорите за потребителски кредит на общо основание и съгласно чл.24 ЗПК се прилагат правилата на чл.143 – 148 от ЗЗП. Макар и поместени в индивидуалния договор с ищцата, клаузите на контракта не са индивидуално уговорени по смисъла на чл.146, ал.2 ЗЗП. Касае се до еднотипни договори за паричен заем, върху чието съдържание потребителят не може да влияе и това е служебно известно на съда от

множеството дела, по които са представени идентични контракти между същия заемодател и различни потребители. Следва да се отбележи, че от молбата за заем, в която потребителят е отбелязал два варианта за обезпечение, не може да се направи извод, че ищцата сама е поискала и предложила да обезпечи бъдещото вземане, както се твърди в отговора на исковата молба. Очевидно молбата е бланкетна. Ответното дружество е изготвило съдържанието на формуляра, което личи и от логото на бланката, а бъдещият кредитополучател е попълнил саморъчно лични данни и информация, изисквана от дружеството.

Настоящият състав на съда счита, че процесният договор за потребителски кредит нарушава разпоредби от ЗПК, поради което е недействителен.

В договора е визиран годишен процент на разходите, като абсолютна процентна стойност – 48.574. Не са посочени взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на ГПР по определения в Приложение №1 начин, каквото е изискването на чл.11, ал.1, т.10 ЗПК. Съобразно разпоредбата на чл.19, ал.1 ЗПК, ГПР изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисионни, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредници за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Както в договора, така и в ОУ липсва конкретизация относно начина, по който е формиран посочения ГПР, което води и до неяснота относно включените в него компоненти, а това от своя страна е нарушение на основното изискване за сключване на договора по ясен и разбираем начин (чл.10, ал.1 ЗПК). Неясното определяне на ГПР е самостоятелно основание за нищожност на договора, съгласно чл.22 ЗПК.

По отношение клаузата, касаеща възнаградителна лихва са налице и други основания за недействителност. В договора е визиран месечен лихвен процент – 3.33, т.е. ГЛП – 39.96%. Така уговореният размер на възнаградителна лихва противоречи на добрите нрави. Действително към датата на уговаряне размера на лихвата, няма императивни разпоредби, които определят максималния размер на възнаградителната лихва, но това не означава, че свободата на договаряне не е ограничена и то при положение, че се касае за потребителски договор, при който потребителят е по-слабата икономически страна, поради което се ползва със засилена защита от ЗЗП и ЗПК. В правната доктрина и съдебната практика се приема, че накарняване на добрите нрави по смисъла на чл.26, ал.1 от ЗЗД е налице, когато се нарушава правен принцип, изрично формулиран или проведен чрез създаване на конкретни други разпоредби. Такъв основен принцип е добросъвестността в гражданските и търговски взаимоотношения, а целта на неговото спазване, както и принципа на справедливостта, е да се предотврати несправедливото облагодетелстване на едната страна за сметка на другата. Налице е трайно установена практика на ВКС според която съглашение за плащане възнаградителна лихва е действително, ако тя не надвишава тройния размер на законната лихва. След справка в електронната страница на БНБ съдът установи, че към датата на сключване на договора, основният лихвен процент е 0.00% от което следва, че размерът на законната лихва е 10.00%, т.е. уговорения в договора за кредит годишен лихвен процент надвишава почти четири пъти законната лихва. В настоящия случай договорената между

страните лихва в размер на 39.96% годишно надхвърля около 4 пъти законната, което е в нарушение на добрите нрави, тъй като надвишава трикратния размер на законната лихва. Поради тази причина клаузата на т.3.7 от Договора накърнява равноправието между страните, противоречи на добрите нрави и е в разрез с принципа на добросъвестността при договаряне, с оглед което се явява нищожна на основание чл.26, ал.1 от ЗЗД.

В глава четвърта от ЗПК е уредено задължение на кредитора *преди сключване на договор за кредит* да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на такъв. В съображение 26 от преамбюла на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно договорите за потребителски кредити изрично се сочи: *„В условията на разрастващ се кредитен пазар е особено важно кредиторите да не кредитират по безотговорен начин или да не предоставят кредити без предварителна оценка на кредитоспособността, а държавите – членки следва да упражняват необходимия надзор с цел избягване на такова поведение и следва да приложат необходимите средства за санкциониране на кредиторите в случаите, в които те процедурат по този начин“.*

В този смисъл клауза, като уговорената в чл.8 от договора за паричен заем и чл.10, ал.4 от ОУ, според която се дължи неустойка в размер на 686.29 лева при неизпълнение на задължението за осигуряване, в тридневен срок *от датата на усвояване* на заемната сума, на обезпечение чрез поръчителство на физическо лице, което отговаря на определени условия, ведно с ценна книга, издадена в полза на заемодателя, се намира в пряко противоречие с преследваната от директивата цел, транспонирана в ЗПК. На практика подобна уговорка прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за извършване на предварителна оценка платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване размера на задълженията. По този начин на длъжника се вменява задължение да осигури обезпечение *след като кредита е отпуснат*, като ако не стори това дългът му нараства, т.е. опасността от свръхзадлъжнялост се увеличава. Замисълът на изискването за проверка на кредитоспособността на потребителя, както и изрично е посочено в чл.16 ЗПК, е тя да бъде извършена *преди* сключването на договора, съответно тогава да се поиска обезпечение въз основа изводите от проверката и едва след предоставянето му да се сключи договора за кредит.

На следващо място, неустойка за неизпълнение на задължение, което не е свързано пряко с претърпени вреди (няма данни за ответника да са настъпили вреди от непредоставянето на обезпечение) е типичен пример за неустойка, която излиза извън присъщите си функции и цели единствено постигането на неоснователно обогатяване. Неблагоприятните за кредитора последици от непредставяне на визираното в т.6 от контракта обезпечение са свързани с евентуални затруднения при събиране на вземането. Освен това поставянето на твърде кратък срок за предоставяне на обезпечение – три дни от сключване на договора, е нелогично и икономически необосновано. Уговарянето на такъв срок, завишените изисквания, на които трябва да отговарят гарантите и непосилните условия за предоставяне банкова гаранция в размер два пъти общата сума по договора,

показват, че единствената цел на неустойката е различна от присъщата ѝ по закон функция да обезпечи изпълнението и да обезщети и санкционира неизпълнението. Според т.3 от Тълкувателно решение №1/15.06.2010г. по т.д.№1/2009г. на ВКС, нищожна, поради накърняване на добрите нрави, е тази клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции.

Отделно от това следва да се отбележи, че непредставянето на обещани обезпечения (когато същите са били реално очаквани от кредитора), съобразно разпоредбата на чл.71 ЗЗД, дава основание да се иска незабавно цялото задължение. В случая кредитора променя последиците от липса на обезпечение и вместо да санкционира с предсрочна изискуемост, той начислява неустойка, чието плащане разсрочва заедно с периодичните вноски. Ако ответникът е държал да получи обезпечение е могъл да отложи даването на кредит, каквато е обичайната практика при предоставяне на обезпечени кредити. Дори да се приеме, че дружеството е допускало възможността исканите обезпечения да се предоставят и „неустойката“ да не се дължи, то това плащане не се явява неустойка по смисъла на закона, а възнаграждение, дължимо под условие. Това е така, тъй като последиците от неизпълнението на „задължението“ да се предостави обезпечение, не са типичните последици от договорно неизпълнение, които законът предвижда, а напротив – договорът продължава да се изпълнява по първоначално заложен погасителен план, но при по-висока цена, прикрита като неустойка.

При така установеното, съдът счита, че процесният договор не отговаря на изискванията на чл.10, ал.1 и чл.11, ал.1, т.9 и т.10 ЗПК с оглед което същият е недействителен.

Предвид основателността на главния иск, съдът не дължи произнасяне на предявените в условията на евентуалност претенции.

По разноските:

С оглед изхода на спора в тежест на ответника са направените от ищцата разноски по делото. В случая се претендира адвокатско възнаграждение на основание чл.38 ЗА, което съдът определя в размер на 300 лева.

Съобразно разпоредбата на чл.78, ал.6 ГПК, ответникът следва да заплати по сметка на РРС държавна такса в размер на 50 лева.

Мотивиран така, съдът

РЕШИ:

ОБЯВЯВА НЕДЕЙСТВИТЕЛНОСТТА на Договор за паричен заем №176981, сключен на 11.02.2021г. между „Креди Йес“ ООД, ЕИК 200688545 и Т. Х. С., ЕГН ***** с адрес: гр.Р., ул.“С.Ш.“№1, бл.312, вх.Г, ет.8 като противоречащ на императивни разпоредби на ЗЗД, ЗЗП и ЗПК.

ОСЪЖДА „Креди Йес“ ООД, ЕИК 200688545 да заплати на адв.К. И. Б. със съдебен адрес: гр.София, ул.“Тургулят“№31, офис - партер възнаграждение за процесуално

представителство в размер на 300 лева.

ОСЪЖДА „Креди Йес“ ООД, ЕИК 200688545 да заплати на по сметка на РРС сумата 50 лева – държавна такса.

РЕШЕНИЕТО подлежи на въззивно обжалване пред Окръжен съд – гр.Русе в двуседмичен срок от съобщаването на страните.

Съдия при Районен съд – Русе: _____